

En dan nog de nascholing – Voorbereiding en inhoud van een nascholingsontwerp

1 januari 1992

Auteurs: [Franca van Alebeek](#), [Tineke Krol](#)

Volume: [23](#)

Nummer: [8](#)

Pagina's: 292-299

Documenten

- [moer_jrg23_066.pdf](#)

lamb c beyond argument in feminist com franca van alebeek position in college composition and communication 42 i 99i t p ii 24 tineke krol milo c h vellekoop informatief schrijven communicatief en procesgericht schrijven in moer 1992 7 p 248 252 monaghan e e saul the reader the scribe en dan nog de nascholing the thinker a critical look at reading and writing instruction in t popkewitz ed voorbereiding en inhoud van the formation of school subjects the struggle for creating an american institution lewes falmer een nascholingsontwerp press i9g7 p 85 izz seitz j roland barthes reading and roleplay composition s misguided rejection of fragmentary texts in college english 53 1991 7 p 8i5 826 vijfjaar geleden namen het ministerie van onderwijs en wetenschappen en dat van sociale zaken en thoden het onderzoek van flower en hayes en werkgelegenheid een onderwijsmaatregel primaire het leerboek van flower in tijdschrift voor beroepsgerichte volwasseneneducatie pbve de taalbeheersing 7 1985 4 258 269 bedoeling ervan was om laagopgeleide volwassenen die tot de zogenoemde kansarme doelgroepen behoren een kans te geven zich te kwalificeren voor de arbeidsmarkt over inhoud organisatie en scho lingsmateriaal van de pbve is inmiddels uitvoerig gepubliceerd een aspect bleef tot voor kort onder belicht de nascholing voor uitvoerende docenten de auteurs beschrijven in dit artikel hoe zij het hebben aangepakt om tot een nascholingsontwerp te komen en geven een schets van de inhoud ervan een praktijkvoorbeeld tenslotte illustreert hun opvatting dat een specifiek nascholingsaanbod kan worden opge vat als een contract waarover vragers en aanbieders van nascholing het vooraf eens moeten worden be r oe p se ducatie voo r vol wasse n en er moest iets gebeuren in het midden van de jaren tachtig de werkloosheid was hoog met name onder laagopgeleide volwassenen twee experimenten de beroepskwalificeren de educatie voor volwassenen en de cursussen voor jeugdige werklozen liepen ten einde en hadden aangetoond dat er behoefte was aan een laagdrempelig flexibel kwalificerend schol-

ingsaanbod op primair niveau het ministerie van o w werd al jaren bestookt met aanvragen voor de start van een avond lbo voor volwassenen en ook het bedrijfsleven vroeg om specifieke scholingsprogramma's voor cursisten in de basiseducatie voor volwassenen. Op dat moment de enige op 29 2 moer 19928 derwijsvoorziening voor laagopgeleide vol in opdracht van het instituut voor leerplannen waaraan zo'n kleine honderdduizend ontwikkeling slo hebben meegewerkt aan zending cursisten per jaar deelnemen bestonden het ontwikkelen van proefmodules en onder nauwelijks beroepsgerichte vervolgopleiding zoeken hebben gedaan op grond waarvan we een nascholingsaanbod konden ontwerpen dit was de situatie waarin de overheid in 1987 het belang van nascholing besloot tot de rsv maatregel met als doel de maatregel stelt aan alle betrokken instellingen het ontwikkelen en uitvoeren van arbeidsgen en hun docenten nieuwe eisen wat nieuw marktrelevante scholing voor zwakke doel is en waar al ervaring mee bestaat verschilt per groepen type instelling en soms per docent al naar het ontwikkelen en uitvoeren van de voor deze gelang eerdere werkervaringen zo heeft de scholing benodigde regionale organisatie en instelling of docent meer ervaring in het realiseren van samenhang in voorzieningen werken met laagopgeleide volwassenen dan de maatregelen en infrastructuur op het gebied en verzorgt de instelling of docent biedt van scholing ministeries van o w en al veel langer beroepsgerichte opleidingen zoals 1987 p 5 dan de andere maar de combinatie van rsv kenmerken betekent voor alle betrokkenen bestaande scholingsinstellingen zoals dag de noodzaak tot vernieuwing het gaat om de avondonderwijs vormingswerk en leer combinatie van leerlingen dienen het aanbod te verzorgen het werken met specifieke groepen laagopgeleide samenhangend pakket van oriëntatie leidende volwassenen voor en nevenschakeling en beroepskwalificatie het verzorgen van beroepsopleidingen in verband waarin zowel de theorie als de praktijk schillende beroepsrichtingen en in verschillen component is begrepen idem p 8 een van de fasen oriëntatie schakeling en kwalificatie langrijk kenmerk van de maatregel is dat het met zowel een theorie als een praktijkcomponen om doelgroepgericht beleid gaat de betrokken instellingen waren op dat moment niet het samenwerken met andere instellingen in dezelfde mate vertrouwd met de beoogde het zo flexibel en efficiënt mogelijk inrichten doelgroepen volwassenen met een geringe van het onderwijs zowel wat de inhoud als de schoolopleiding met name werklozen of met organisatie ervan betreft enerzijds afgestemd werkloosheid bedreigden herintredende op de beginsituatie wensen en behoeften van vrouwen leden van minderheidsgroepen en de cursisten en anderzijds afgestemd op vragen randgroepen toch werd verwacht dat zij een van de regionale arbeidsmarkt drachtig tot een aanbod zouden komen dat zich kenmerkt door een drempelloze individuele kenmerken hebben niet alleen consequente leerweg afgestemd op een te bereiken percentages op het niveau van het lesgeven maar arbeidsmarktkwalificatie dit betekent dat het ook op het niveau van management en orgaan aanbod afgestemd moet zijn op het beginnissatie in dit artikel leggen we het accent op veau de wensen en behoeften van cursisten het eerstgenoemde niveau maar zoals aan het idem p 9 einde van dit artikel zal blijken zijn samenhangende veranderingen op beide niveaus no de overheid begreep dat dit aanbod niet zondig om kwalitatief goed werk te realiseren

der enig houvast tot stand kon komen daarom nodigde zij ondersteuningsinstellingen uit om voor docenten van algemene vakken die in de een gezamenlijk ontwikkelings- en ondersteuningsplan op te stellen zo ontstond het project en gaan werken betekent dit vaak een hele probeerdao dat het dag en avondonderwijs omschakeling ze moeten ondersteunen bij de organisatorische en gericht gaan werken vanuit doelgroepkennis onderwijsinhoudelijke realisatie van de probeerdao zich een beeld vormen van de kenniskunde en het is binnen dit project dat wij als probeerdao groep wensen van elke cursist 1992 8 moer 293 hun vak toesnijden op eisen van beroepskwaliteit het ontwikkelen van beroepsgerichte proficiënties en beroepspraktijken grammatica's met differentiatiemogelijkheden daartoe moeten ze het selecteren en bewerken van leer materiaal kennis nemen van de eisen die beroepsopleiding het zoeken naar geschikte vormen van cursist ding en beroepspraktijk stellen en die hen niet tenbeoordeling alleen dwingen tot een andere selectie en om het begeleiden en volgen van cursisten dening van de leerstof maar ook tot de ver het overleggen over dit alles met collega's taling daarvan in opdrachten en instructies die aansluiten bij de context van verschillende de gesprekken interviews enquetes en werk beroepen bezoeken die wij de afgelopen jaren vanwege in staat zijn zowel groepsgewijs als gedifferentieerde opdrachten hebben uit gevoerd maak tieerd te werken met heterogene groepen ten duidelijk dat de situatie in de meeste scho een bijdrage leveren aan individuele cursisten len niet zo is en dat uitwisseling oefening en begeleiding overleg dan dus buiten de instelling zullen en al zijn docenten bevoegd vakbekwaam moeten plaatsvinden dit heeft ons tot de vol ervaren en enthousiast voor deze taken zijn zegende conclusies gebracht niet opgeleid bij de rsve hoort een specifieke werkwijze die werkwijze is nieuw voor veel van de be eind jaren tachtig hadden de docenten geen trokken docente n voorbeelden nauwelijks geschikt materiaal en die werkwijze valt niet uitsluitend via papier weinig mogelijkheden voor inhoudelijk over over te dragen leg inmiddels is er wel wat gebeurd in het nascholing kan een belangrijke bijdrage leve psve nno project zijn proefmodules ontwikkelen aan het ontwikkelen en overdragen van die keld voor verschillende vakken en verschillen werkwijze de fases van de opleidingen zo ontwikkelden wij taalwerk een oriëntatiemodule neder ond erzoek achter h et nasch o lin gso n twe r p lands met de modules werd voorbeelds gewijs tegemoet gekomen aan de vraag naar de opdracht die we in i99o van de slo kregen speciaal voor deze opleidingen ontwikkeld les betref de vraag hoe moet nascholing eruit materiaal s zien die vakbekwame docenten voldoende toerust voor dit specifieke werk om die dat geeft docenten dus al enig houvast maar vraag te kunnen beantwoorden stelden wij ons het vertalen van het proefmateriaal naar andere dezelfde vragen als een docent die voor het vakken en beroepen blijkt moeilijk en te tijd eerst in de beroepseducatie voor laagopgeleide rovend te zijn voor individuele docenten zeker volwassenen gaat werken wat betekent het in omdat de uitgangspunten en achterliggende de praktijk wie werkt met wie samen wie principes nogal verschillen van waar ze in hun zijn de cursisten waar komen ze vandaan en onderwijspraktijk mee vertrouwd zijn ze wat verwachten zij wat zijn hun reele kansen moeten zich een nieuwe werkwijze eigen ma wat zijn de beroeps opleidings eisen waar je ken en dat vereist uitwis-

seling oefening en naar toe moet werken wat zijn de voorwaar overleg dat kan plaatsvinden binnen de eigen den waaronder je dat moet doen hoe geef ik instelling al of niet met inschakeling van ex deze cursisten het beste les in mijn vak is er terne deskundigheid via personen of publika een plan en is er materiaal hoe maak ik een tiesb maar dat blijkt in de praktijk alleen te goed programma lukken als er binnen een school een team van vaste docenten bestaat die gedurende een lan we besloten tot een onderzoek waarin we de gere periode gezamenlijk het psve aanbod volgende stappen zetten van zo n school verzorgen en als aan die docen we stuurden gebruikers van proefmodule ten extra uren worden toegekend bij voorbeeld taalwerk een evaluatie enquete daarin vroe voor gen we hen onder andere naar de groepen de intake van cursisten waarmee ze werkten de bruikbaarheid van de het onderzoeken van beroeps opleidings eisen verschillende delen van taalwerk hun mening op een bepaald vakgebied 2 94 moer 1992 8 over de uitgangspunten en over voorbeelden moet weten en kunnen hierbij gingen we uit van inhoud didactiek organisatie waarin die van bevoegde vakbekwame docenten er be uitgangspunten doorwerken de manier waar staan geen opleiding en geen specifieke be op taalwerk in de groepen functioneerde si voegdheidseisen voor de pbve en het is ook tuaties in hun werk waarbij taalwerk onvol maar de vraag of dat nodig is we maakten dus doende houvast bood de vertaalbaarheid van een analyse van de aanvullende eisen die de be taalwerk naar andere beroepsrichtingen dan roepseducatie van laagopgeleide volwassenen de horeca hun ideeën over nascholing en hun aan docenten stelt nascholingswensen we stelden een eerste ontwerp op en ontwik we interviewden docenten we zochten erva kelden een eerste voorbeeld van nascholings ren docenten van algemene vakken op en spra materiaal we wilden ons ontwerp illustreren ken met hen over de inhoud van hun werk in uitgewerkt materiaal voor nascholing dat over hun werkwijze en over de organisatie er maakt ons ontwerp concreter en heeft een omheen opvallend was hun aandacht voor aantal andere voordelen nascholingscursisten cursisten als groep en individueel de des houden er een overzichtelijke materiaalverza kundigheid om vakgebonden vragen te her meling aan over dat is voor henzelf prettig kennen en de flexibiliteit waarmee ze hun vak maar bovendien een houvast als ze anderen concreet wisten te maken binnen verschillende duidelijk willen maken wat de nascholing in beroepsgerichte opleidingen verder vertelden hield daarnaast biedt schriftelijk materiaal de nogal wat docenten dat ze soms heel kort van gelegenheid tot beoordeling voor en achteraf tevoren horen dat ze een psve cursus moeten over uitgangspunten inhoud en aanpak van de gaan geven of dat de cursussen aan wisselende nascholing meer over dat materiaal schrijven docenten worden toegewezen terwijl het type we in de volgende paragraaf cursus waarmee ze ervaring hadden door een tijdens een tweedaagse werkconferentie leg ander wordt overgenomen het bleek dat ze den we de uitkomsten van 4 t m 6 voor aan een weinig tijd hadden voor voorbereiding over forum van deskundigen we nodigden voor leg en overdracht en zich eraan ergerden dat op dit forum uitvoerders ondersteuners ontwik deze manier kansen worden gemist voor het kelaars en nascholers uit op de conferentie opbouwen van deskundigheid en een samen legden we hen ons werk voor werkten met hen hangend beleid binnen hun school voorbeeldsgewijs een dagdeel

zoals we in we inventariseerden het bestaande nascho nascholing zouden willen werken en vroegen lingsaanbod omdat er zoals gezegd weinig hen op dit alles in samenspraak te reageren wordt gepubliceerd en vrijgegeven waren we bovendien gaven we hen nog een schriftelijke aangewezen op folders catalogi en aankondi en-quete mee over de inhoud van ons concept gingen we konden ons dus slechts een globaal ontwerp beeld vormen daarin viel op dat het accent ligt we stelden onze concepten bij ontwikkelden op nieuwe ontwikkelingen en op vakoverstij nog vijf voorbeelden van nascholingsmateriaal gende thema s zoals traject keuze en cursis en schreven de overige hoofdstukken voor de tenbegeleiding dit zijn belangrijke thema s publikatie de herziene en nieuwe concept waarvan onderdelen ook in ons ontwerp zijn teksten zonden we toe aan de conferentiedeel opgenomen maar wat we misten was de sa nemers we organiseerden daarover nog een menhang tussen kennis van de kenmerken en bijeenkomst met hetzelfde forum en ontvin doel-groepen enerzijds en het vakgericht toe gen bovendien schriftelijk commentaar we passen daarvan in een bij dit werk passende verwerkten dit alles in de defini-tieve tekst voor werkwijze anderzijds de publikatie en nu de nascholing van ale we formuleerden principes voor goede na beek krol 1991 scholing we willen daarmee de discussie over dit onderwerp bevorderen en toewerken naar h et nasc ho l i n gso nt werp doe l en i nh o ud criteria waaraan onze nascholingsactiviteiten en in de toekomst mogelijk ook die van ande het doel van de nascholing in ons ontwerp is ren getoetst kunnen worden drieledig de nascholingscursisten we maakten een analyse van wat een docent kennen de specifieke kenmerken van de pri 1992 8 mo-er 2 95 maire beroepsgerichte volwasseneneducatie op het organisatorische vlak in dit blok wordt haar achtergronden doelgroepen en organi ingegaan op belangri-jke ontwikkelingen sinds satie en haar werkwijze gericht op individuen de invoer-ing van de psve op de rol van de ver binnen groepen beroepsgericht efficiënt en schillende instellingen die erbij betrokken zijn flexibel en op de belangrijkste ter-men die in de pbve weten wat deze kenmerken betekenen voor wereld worden ge-bruikt hun handelen als docent in de praktijk zijn in staat de consequenties van deze weten elk blok bestaat uit een aantal thema s we schap zodanig in hun prak-tisch handelen te in kunnen hier niet alle thema s toelichten maar tegreren dat zij hun vakkennis optimaal kun geven bij wijze van voorbeeld een overzicht nen inzet-ten ter vergroting van de kansen van van de thema s waaruit het blok bouwstenen cursisten op de arbeidsmarkt in de ruimste zin voor educatief ontwerpen s eo bes-taat de beginsituatie van rsve cursiste n het nascholingsontwerp bestaat uit vier blok verzamelen van beroeps opleidings eisen ken formuleren van cursus en les-doelen bouwstenen voor educatief ontwerpen in de pbve vinden beoordelen en be-werken van materiaal beo in dit blok komen alle bouwstenen aan verzamelen en ordenen van beroeps contexten bod waarover een docent moet beschikken die en ideeën een educatief ontwerp maakt voor pb v e kiezen van werkvormen groepen de nascholingscursisten krijgen in differentiere n formatie over educatief ontwer-pen een aan vormen van cursistenbeoordelin g pak waarin bewust en creatief ge-bruik ge uitwisselen en bekendmaken van rsve ont maakt wordt van vakkennis bij het ontwerpen werpen van cursussen en lessen en worden van daar uit bij elk the-ma gestimuleerd tot reflectie op bij het ontwerp hoort ook nascholingsmate hun ei-

gen ervaringen en handelen in de praktijk bij elk blok een blokinleiding en bij elk tijd zij krijgen opdrachten aangeboden die thema een themamap in en nu de nascholing hen in staat stellen de vaardigheden te oefenen hebben we zes voorbeelden van dergelijk na die zij nodig hebben om hun lespraktijk waar scholingsmateriaal opgenomen een blokinleiding gewenst te veranderen dit biedt een introductie op het onderwerp een vakspecifieke uitwerking in twee lessen van het blok dat wil zeggen dat duidelijk ge in dit blok ontwerpen de nascholingscursisten maakt wordt wat met het onderwerp bedoeld zelf een lessenserie op hun eigen vakgebied wordt en waarom het onderwerp van belang is voor een concrete groep ter voorbereiding voor de docenten verder geeft een blokinleiding daarop biedt dit blok drie niet vakspecifieke dingen toelichting op de keuze en samenhang thema s namelijk vakoverstijgende doelen in van thema s die in dit ontwerp deel uitmaken de pb v e nederlands als instructietaal en van het blok de themamappen beginnen met criteria voor het beoordelen van een ontwerp een samenvattende beschrijving en bestaan de reus doelgroepen pd in dit blok gaat het verder uit een basistekst een aantal verschillen om kennis van de nascholingscursisten van de de opdracht en waarbij op de linkerbladzijden doelgroepen en van de op die groepen afge teksten worden aangeboden een citaat uit de stemde werkwijze centraal staat de vraag wat literatuur een uitspraak van een cursist een inzicht in kenmerken van doelgroepen en cur praktijkverhaal van een docent een voorbeeld sisten algemeen en in relatie tot specifieke van leer materiaal of iets dergelijks en litera vakgebieden en in het leren van laagopgeleide tuurverwijzingen volwassenen betekent voor het handelen van docenten in de praktijk ook komen beelden en de themamappen moeten gezien worden als normen van rsve cursisten en docenten over halfopen materiaal scholing en werk aan de orde de uitkomsten van de meeste opdrachten staan de psve maatregel prut dit blok betreft de niet vas t achtergronden en inhoud van de pbve maatregel uit de opdrachten kan een keuze worden ge en haar consequenties in de praktijk met name maakt 296 moer 1992 8 het materiaal op de linkerbladzijden kan ge van de geschiedenis en de huidige situatie van bruikt worden met gewijzigde opdrachten het team we hebben vragen gesteld over de po de opdrachten kunnen gebruikt worden bij sitie van het team binnen de organisatie materiaal dat cursisten zelf inbrengen communicatie en informatielijnen binnen het nascholingsdocenten of groepen kunnen er team binnen de scholengemeenschap en met zelf opdrachten aan toevoegen het halfopen derden beelden ervaringen en voorkeuren karakter van het materiaal biedt ruimte voor vanuit de geschiedenis van het team aanbod een actieve inbreng van nascholingscursisten en doelgroepen veranderingen daarin en de en stimuleert hen daar ook toe in en nu de waardering daarvan deskundigheden en onze nascholing geven we nog een aantal aanwij kerheden in het team met betrekking tot hun zingen voor didactische beslissingen waarmee dagelijks werk toekomstbeelden nascholingsdocenten de actieve inbreng van cursisten kunnen vergroten bovendien geven toen we deze informatie hadden en wisten dat we tips voor het zelf ontwikkelen van nascho er tweedaagse scholing kon komen hebben we lingsmateriaal voor het werken met nascho met de teamleden hun eerste themakeuze en de lingsmateriaal en voor de afronding van na doelen van de nascholing besproken op basis

scholingscursussen daarvan deden we een programmavoorstel als doel van de nascholing is geformuleerd door van het ontwerp naar een cursus reflectie op de positie en het werk van het team komen tot een zo groot mogelijke en zo veel we besluiten dit artikel als illustratie van wat mogelijk gedeelde helderheid over de kenmerken we hiervoor hebben beschreven met een kenmerk en sterke kanten van het eigen werk het voorstel dat we aan een psv team hebben geformuleerd van de cursus luidt weet wat je werk doet dat ons om een nascholingscursus vroeg waard is en presenter het ook als zodanig er het gaat om een team dat voortkomt uit een stand drie thema's op het programma instelling voor vormingswerk die onlangs is analyse van de communicatielijnen van het gefuseerd met een dag en avondschoon als team binnen en buiten de scholengemeente van zo'n twintig docenten vormen zij nu schap binnen die school de afdeling die verantwoordelijk is voor analyse van kenmerken van docenten en doelmatig is voor alle beroepsgerichte cursussen groepen cursisten voor laagopgeleide volwassenen formuleren van kenmerken en sterke kanten van het psv werk de vraag die we kregen ging vergezeld van de onderstaande selectie van thema's uit ons na de scholing begint met een schets van de nascholingsontwerp dat de teamleden al op eigen menning tussen aanbod context en organisatie initiatief hadden bekeken we zijn gaan praten zie gezien vanuit een docent dat maakt het met vertegenwoordigers van het team in die kader duidelijk waarbinnen we de drie pro gesprekken hebben we ons een beeld gevormd grammathe ma's zullen uitwerken bij het eerste thema onderscheiden we feiten en strategieën feiten wat betreft interne en externe beoelstellingen van cursus en lesdoelen contacten en invloeden en strategieën die van vuurvakoverstijgende rsve doelen belang zijn voor verbetering van het werk en psv kenmerken van psv doelgroepene n een sterke presentatie van het werk bij het psv cursisten tweede thema gaat het om de vraag welke kenmerk psv beelden en normen over scholing en kenmerken van docenten en doelgroepen of cursisten arbeid ten relevant zijn voor het les geven uitkomsten psv kenmerken van de psv werkwijze van het werken aan de eerste twee thema's voor psv de samenwerkende instellingen in de men de basis voor het derde thema bij het psv kenmerk aan dat derde thema kiezen we taal als in psv 2 kenmerken van de rsve onderwijs valshoek om luchtfietsen te voorkomen voor organisatie die keuze hebben we buiten het feit dat het ons eigen vak is verschillende redenen 1992 8 moer 2 9 7 nederlands is een vak in alle psv cursussen inhoud doelstellingen aanpak en organisatie het talig functioneren van cursisten speelt een voortkomen uit een optimale afstemming van belangrijke rol in de opleiding in hun dag wat nascholingbieders kunnen bieden op wat lijks leven en in hun toekomstige beroeps nascholingvragers vragen rekening houdend praktisch ook studicvaardigheden en sociale met de tijd die voor de nascholing beschikbaar vaardigheden hebben belangrijke talige com is de hier als voorbeeld van zo'n nascholing ponente n op maat beschreven cursus zal in november nederlands is de instructietaal die docenten plaatsvinden graag schrijven we in een later gebruiken waarbij ze rekening moeten houden nummer van moer nog eens over hoe het met den met het feit dat dat niet ieders moedertaal deze nascholing en met andere nascholingen is en dat de vaktaal in een beroepsopleiding op basis van ons ontwerp is afgelopen intus voor niemand dagelijks taalgebruik is sen hopen we dat en nu de

nascholing instel rond geletterdheid speelt zich een voor de lingen en docenten ondersteuning biedt bij het rsve cruciale discussie af hoe om te gaan met formuleren van nascholingsplannen en boven de veelal schoolse eisen aan geletterdheid in de dien hen en anderen stimuleert tot een publieke opleiding die soms hemelsbreed verschillen discussie over inhoud en kwaliteit van nascho van de eisen die beroepspraktijken aan gelet ling terdheid stellen noten en literatuu r bij voorbaat staat vast dat deze tweedaagse scholing een eerste stap zal zijn bij het derde i het project pbve dao is een samenwerkings thema worden ook conclusies getrokken in verband van de vereniging van besturen vol verband met verdere deskundigheid-sontwik wasseneneducatie de van en het instituut keling verder zullen de resultat- en van deze voor leerplanontwikkeling de slo te ensche scholing uitgewerkt moeten worden naar les de niveau en naar de verschillende vakgebieden 2 pve staat voor projekt volwassenen edukatie bovendien zijn er mensen in het team die de rve groep is verbonden aan het instituut graag een schrijfpracticum willen zodat ze in voor de lerarenopleiding tlo van de uni staat zijn zelf een aantal artikelen over hun versiteit van amsterdam en houdt zich bezig werk te schrijven met nascholing onderzoek en advisering ten behoeve van docenten in de basiseducatie en in tot slo t de primaire beroepseducatie voor volwasse nen in het dag en avondonderwijs en in de be 3 deze proefmodules alsmede de catalogus vol roepseducatie bestaat nauwelijks een traditie wasseneneducatie 92 waarin een beschrijving van im nascholing en docenten hebben of krijgen alle sr o publikaties op dit gebied te vinden is weinig tijd om zich verder te scholen maar zijn te bestellen bij de slo afdeling voorlich het is ook bekend dat uitvoerende onderwijs ting postbus 2041 7500 ca enschede te1 o53 instellingen de komende jaren te maken zullen 840500 hebben met meer geld en meer verantwoorde 4 taalwerk is voorbeeldmatig uitgewerkt naar de lijkheid voor de deskundigheidsontwikkeling horeca en bestaat uit een moduulbeschrijving en van hun docenten ze zullen jaarlijks een scho handleiding voor de docent een werkboek voor de lingsplan voor het eigen personeel moeten cursist en een leesboek voor de cursist krol e a opstellen dat is een van de redenen waarom 1989 wij ons nascholingswerk in boekvorm hebben s veel van de proefmodules waaronder taal gegoten werk zijn inmiddels ook door de stichting ivio uitgegeven in een bewerkte versie voor nu het nascholingsontwerp en voorbeelden secretariael administratieve opleidingen be van materiaal er liggen willen we natuurlijk steladres ivio postbus 3 7 8200 aa lelystad niets liever dan er zelf mee gaan werken het tel 03 200 7 64 11 kan dienen als basis voor nascholing op 6 bruikbaar zijn bij voorbeeld twee begelei maat nascholing waarvoor afspraken over dingsreeks publikaties van de slo en nu de 2 98 moer 1992 8 praktijk welzen van der valk jaarsma recensie 1991 en en nu de cursist nies t99i over de invulling en organisatie van de praktijkcom ponent en over cursistenbegeleiding als twee belangrijke kenmerken van de rsve werk els schellekens wijze een andere reden is dat er over nascholing wei h eleen van der straten t nig in het openbaar wordt geschreven een van de redenen kan zijn dat het vrijgeven van ma een nieuwe taal- didactiek teriaal en evaluaties wordt beschouwd als een verzwakking van de eigen positie op de vrije voor de basisschoo l nascholingsmarkt dat mag zo zijn maar het is nadelig voor inhoudelijke ontwikkelingen op onderwijsgebied wij verzorgen nas-

choling op verzoek zowel uitvoerende en coördinerende instellingen als nijmeegse werkgroep taaldidactiek taaldidac teams en individuele docenten kunnen zich tiek aan de basis wolters noordhoff gronin met nascholingsvragen op het gebied van vol gen 1992 4e druk 454 blz f 78 5 o wasseneneducatie tot ons wenden instituut voor de lerarenopleiding uv n t a v pve groep het nieuwe handboek taaldidactiek aan de basis herengracht 2 56 heeft zeker in vergelijking met de vorige druk ioio bv amsterdam uit 1986 een rustige en overzichtelijke lay out tel 020 525 47 07 de leesbaarheid heeft op het eerste gezicht sterk gewonnen met het minimaliseren van van alebeek franca tineke krol en nu de verwijzingen naar andere hoofdstukken en nascholing een nascholingsontwerp voor paragrafen dit keer is ook een register opge rsv e do centen in he t dag en avondonder nomen en een rubriek verder lezen na ieder wijs en daarbuiten ens che de s lo 1 99 1 hoofdstuk nieuwe hoofdstukken zijn die over krol tineke e a taalwerk orientatiemodule leesbevordering en spelling die over thema nederlands voor de rsv e voorb eeldmatig tisch taalonderwijs en schoolwerkplan on uitgewerkt naar de horeca enschede slo derwijsleerpakketten toetsen en taalonder 1989 wijs zijn verdwenen het hoofdstuk begelei ministerie van onderwijs en wetenschappen ding van continue taalontwikkeling maakte ministeri e van soc iale zak en en we rkg el egen plaats voor taal bij kleuters het onderwijs heid beroepseducatie volwassenen notitie pri aan allochtone kinderen is in de hoofdstukken maire beroepsgerichte volwasseneneducatie geïntegreerd den haag staatsuitgeverij 19 87 de verantwoording bevat een overzicht van nies anca en nu de cursist cursistenbegelei hoofdstukken en auteurs voor de pure leek een ding in de r b v e opleidingen in het dag en willekeurige lijst met namen bij ingewijden avondonderwijs enschede s i o 1991 kruipt er wellicht een wenkbrauw lichtelijk welzen van der valk monique ria jaarsma omhoog goh ludo verhoeven over aanvan en nu de praktijk de praktijkcomponent in kelijk lezen was die niet gelieerd aan veilig de pbve opleidingen in het dag en avond leren lezen en aarnoutse over voortgezet onderwijs enschede slo 1 99 1 lezen hij is toch de genius achter een begrip pendleesmethode nadere bestudering van het boek leert dat hier inderdaad een probleem ligt soms is onvoldoende afstand bewaard een zwak punt in een boek dat juist uitmunt door een sterke auteurskeuze wat deskundigheid be treft mede door de veelheid aan auteurs is he t 1992 8 moer 299